

Reforme so premalo odločne in prepočasne

Tranzicijo smo dobro prebrodili. Če želi premier Janša hitrejšje reforme, pa ga ovirajo partnerji v koaliciji, se mora vprašati, zakaj je v vladi, meni Janez Drnovšek

PETRA SOVDAT,
GORAN NOVKOVIČ
finance@finance-on.net

Predsednik države Janez Drnovšek zagovarja odločnejše reforme, ko gre za konkurenčnost Slovenije in birokracijo državne uprave. Na vprašanje o silah v koaliciji, ki zavirajo reforme, pa pravi, da je šel sam v takšnem primeru leta 2000 po nezaupnico v parlament.

Kaj je bilo v gospodarskem in poslovnem svetu v Sloveniji največji dosežek in kaj največji poraz v zadnjih 15 letih?

Gotovo je to uravnotežen razvoj. Situacija ob osamosvojitvi ni bila rožnata, tudi z gospodarskega vidika. Izguba južnih trgov je bila precejšen šok in ni jih bilo mogoče tako samo po sebi umevno nadomestiti.

Prav v sredo sem se pogovarjal z mariborskim županom in sem se spomnil pogovorov v Mariboru pred več kot desetimi leti. Takrat je bil Maribor katastrofa. Propadli so Tam, Metalna in številna druga velika podjetja. Največ je bilo takšnih, ki so bila usmerjena na jugoslovanski trg. Čeprav je država poskušala nekaj storiti, jim ni bilo mogoče najti trga.

Danes pa je situacija popolnoma drugačna. Župan mi govori o 4.500 novih delovnih mestih v tem letu, o tem, da je povpraševanje po delu večje od ponudbe, in to prav v kovinarski panogi, kjer je bilo pred desetletjem prav nasprotno. Na pogoriščih je nastalo veliko malih in srednjih podjetij, ki uspešno delajo. In pokazalo se je kot pravilno, da so nekatera velika podjetja šla v stečaj, saj so v njihovih conah nastala nova podjetja.

Mislím, da je bila naša tranzicija sorazmerno uspešna. Tudi gospodarska rast je bila v povprečju dobra, nismo imeli večjih šokov, brezposelnost ni zelo visoka. Tudi pri privatizaciji, ki so jo včasih kritizirali, da je prepočasna, se je na koncu pokazalo, da je bilo bolje, da Slovenije nismo prehitro razprodali, kar se je zgodilo v nekaterih drugih državah.

Težava pa je predvsem zbirokratiziranost države. Z njo imajo težave podjetniki in državljani, izgublja se preveč energije in časa. Ne ustvarja se spodbudno okolje za podjetništvo, za nastajanje nečesa novega. Kaj je vzrok tega? Malo smo k temu nagnjeni, nekaj pa smo povzeli tudi po EU. Tudi ta je najbrž preveč zbirokratizirana in je to tudi njena šibka točka, ne samo naša.

Ali mogoče vidite rešitev za to v reformah, ki jih je predlagala Janševa vlada?

Mislím, da bi bilo treba glede tega stopati drugače. Če želiš spreminjati institucije, se morajo najprej spremeniti ljudje v njih, drugače morajo začeti dojemati svoj posel. Lahko jim daš še tako dober zakon, ampak neki birokrat, ki se bo obesil na zelo ozko tolmačenje in bo iskal načine, da se nekaj ne bi naredilo, bo

stopati drugače. Če želiš spreminjati institucije, se morajo najprej spremeniti ljudje v njih, drugače morajo začeti dojemati svoj posel. Lahko jim daš še tako dober zakon, ampak neki birokrat, ki se bo obesil na zelo ozko tolmačenje in bo iskal načine, da se nekaj ne bi naredilo, bo

seveda vse pokvaril. Če bi iskali kreativne rešitve, potem lahko te pomagajo. Skratka, potrebno bo troje. Preverjati institucije, kako delujejo v praksi, spreminjati predpise, hkrati pa spreminjati vzdušje, k čemur lahko dosti pripomorete tudi mediji, da se bodo ljudje v institucijah začeli drugače vesti. Da bodo sami iskali nove rešitve, da ne bodo sedeli na svojih položajih in ne bomo morali vsi

hoditi k njim z nekimi vlogami, čakati in izgubljati čas. To se čez noč ne da, morali pa bi delati v tej smeri.

Zmernost pri reformah, ki se je doslej izkazala za kar uspešno, sicer prav vam, saj ste bili tudi predsednik vlade, nekatere vseeone očitajo. Predvsem mislimo na konkurenčnost Slovenije. Katera od Janševih reform je pri tem najbolj dobrodošla, katera pa nevarna?

Pričakoval sem bolj korajžne in odločne reforme, zlasti če govorimo o konkurenčnosti. O tem smo govorili in pripravljali koncepte že v moji vladi, pa v vmesni Ropovi vladi, s tem pa naj bi nadaljeval tudi Janša. Tudi posvet o tehnološkem razvoju in znanosti, ki sem ga organiziral sam, je bil namenjen temu. Tukaj se stvari nič kaj dosti ne spreminjajo. Tehnološki razvoj pri nas je slab, je cokla. Premalo je inovacij, premalo je sodelovanja med podjetji in inštituti, ki so velikokrat sami sebi namen. Znanost je sama sebi namen, saj ni usmerjena v podjetništvo. In ravno to imajo tisti, ki so najbolj konkurenčni, recimo Finci.

Ravno pred nekaj dnevi mi je pisal neki izumitelj. Ta

so knjige s kriteriji za razpis, pa to preštudirajte. Potem pa bodo naše institucije pretehtale." Pri tem pa je ta izumitelj dejal, da ga je prav tega najbolj strah. Ni mu težko delati dneve in noči in ustvarjati. Ob misli na birokratske zmaje pa zmrzne. To je naš problem; kako to poenostaviti.

Vi ste predloge reform zagotovo do potankosti proučili. Menite, da bi lahko zmanjšali obseg birokracije?

Mislíte, da sem jih res? (smeh) Tukaj bi morali narediti več, predvsem pa ne bi smeli več čakati, saj je že vse dorečeno. Razloga za čakanje ni, nekatere stvari lahko stečejo takoj, bi že morale teči. Drugače stvari začnejo teči kar po neki svoji inerciji. Vlada je izgubila zagon, ki ga je imela po volitvah. Bojim se, da ta ne bi kar zvođenel.

Verjamete, da se bo do konca mandata te vlade zgodila kakšna konkretna večja sprememba iz predlaganega svežnja reform?

Preveč me vprašate. Jaz upam, da se bo. Zakaj pa je potem ta vlada prišla, če sprememb ne bo? Menda ne samo zato, da se bo ukvarjala sama s sabo in z utrjevanjem svoje oblasti. Vlada je tukaj zato, da pripravi in izpolni takšne ukrepe, ki bodo premike omogočali. Glede tega je bila slika na začetku mandata dokaj jasna, zlasti kar se tiče konkurenčnosti.

Tudi v prejšnjem mandatu je ministrica Petrinovala na tem področju pripravila nekaj kakovostnih dokumentov, kaj je treba storiti za povečevanje konkurenčnosti. Ravno na tem pa se premalo dela.

Tudi iz besed predsednika vlade je slutiti, da se je znašel v pat položaju. Sam ponavlja, da so reforme odvisne od usklajevanj v koaliciji. Predvsem se zdi, da ga pri pokojninski reformi zavira Desus, pri privatizaciji pa Nova Slovenija. Tudi vi ste vodili raznorodne koalicije. Ali imate občutek, da bi premier rad, da bi bile reforme hitrejšje, pa jih ne more izpeljati?

Potem se mora pa vprašati, zakaj je v vladi. Ali zato, da je v vladi ali zato, da bi kaj naredil. Zakaj vodi vlado? Zato, da bi kaj naredili, ali zato, da bi vlada ostala skupaj ne glede na to, ali bo kaj naredila ali ne. Sam najbolje vem, da je težko voditi koalicije. Usklajevati je treba stališča, iskati kompromise, zato rešitve velikokrat niso najboljše. Če imaš občutek, da se kljub

Vlada je izgubila zagon, ki ga je imela po volitvah. Bojim se, da ta ne bi kar zvođenel.

nič dalo narediti, ali pa se bo mogoče z njimi dogovoriti za resno delo naprej. **Podpirate plinovod prek Slovenije do Italije in**

Predsednik države **Janez Drnovšek** kritizira birokrate v javni upravi: "Čeprav bi zdaj prišel Einstein, bi mu pri nas rekli: Veste, zamudili ste razpise, pridite drugo leto in se prijavite, tam so knjige s kriteriji za razpis, pa to preštudirajte."

vsemu še pomikaš naprej, ima to še smisel. Če ga ni in če se koalicija preveč zavozla, je treba to ugotoviti. Sicer je samo še sama sebi namen. In temu, da so tam neki ljudje pač na nekih položajih in tako naprej. V takšne razmere sem kot predsednik vlade zašel v začetku leta 2000. Takrat sem šel v državni zbor na glasovanje o zaupnici, čeprav sem vedel, da jo bom izgubil. To sem storil, ker so bile razmere v koaliciji takšne, da je bilo nemogoče kar koli pametnega narediti. Prišlo je do popolne blokade. Zato sem načrtno šel v državni zbor.

Ali je zdaj res čas, da predsednik vlade Janez Janša stori nekaj podobnega? Politično gledano se namreč zdi, da je ta koalicija vendarle zelo močna.

To mora sam oceniti. To zadeva njegovo odgovornost, zavest in poznavanje razmer v koaliciji. Jaz ne morem vedeti, ali ga bo ta koalicija zadržala, da se res ne bo nič dalo narediti, ali pa se bo mogoče z njimi dogovoriti za resno delo naprej.

Podpirate plinovod prek Slovenije do Italije in

nasprotujete plinskemu terminalu in Tržaškem zalivu. Nekateri pri tem opozarjajo na nevarnost prevelike odvisnosti od ruskega plina. Kolikšna je ta nevarnost?

Če nimaš dovolj svoje energije, si vedno energetsko odvisen. Ali od enega ali od drugega. V zadnjem času nekateri zaradi političnih razlogov preveč demonizirajo Ruse. Naenkrat je problematično uvažati ruski plin. Ne vem, zakaj je to bolj problematično kot kupovati plin od koga drugega. V vsakem primeru se pojavlja tveganje. Energetske viiri so omejeni, ne moremo veliko izbirati. Rusi prav tako potrebujejo zanesljive kupce, kot mi potrebujemo zanesljive dobavitelje. Saj si ne morejo privoščiti, da bi enkrat dobavljali plin, drugič ne. Morajo ga dobaviti. Če se samo še enkrat zgodi, da bo z dobavo težava, potem pa se bodo kupci res začeli preusmerjati. Rusi natančno vedo, da se ukrajinski primer ne sme ponoviti. Plinski terminali so pa prava okoljska bomba.

Ali verjamete, da se bo mo z Rusi dogovorili o gradnji plinovoda in da bodo Italijani umaknili načrte o plinskem terminalu?

Mislím, da je dovolj možnosti za takšen razplet. Žogica je zdaj predvsem pri

italijanski vladi. Če se odloči za plinovod, potem ne bo težav. Če pa se odloči nasprotno, potem je vprašanje, ali se bodo Rusi odločili za gradnjo plinovoda samo do Slovenije, ali se jim to splača. Kljub vsemu računajo na Italijo.

Znova je bolj aktualno vprašanje reševanja zapleta varčevalcev LB Zagreb. Podprli ste pobudo predsednika LDS Jelka Kacina, ki jo je podprl tudi premier Janez Janša. Kaj konkretno Slovenija lahko ponudi kot začasno rešitev?

Rešitve so na slovenski strani že pripravljene in so bile že na mizi. Ne da bi gledal navijaško, ampak v tem primeru Hrvati doslej niso pokazali najmanjše pripravljenosti za reševanje problema. Ves čas so govorili, češ da mora Slovenija izplačati devizne vloge. In se niso sploh o ničemer pogovarjali. Mi smo ves čas ponujali predloge, od arbitraže do konkretnih rešitev. Denimo, da banka v Zagrebu oživi in da sama poplača svoje varčevalce. To bi bilo najbolj naravno. Ne vem, zakaj morajo Hrvati vztrajati, da bi slovenska država morala poplačati hrvaške varčevalce. Normalno bi bilo, da bi to storila banka. Vendar mora imeti za to možnost. Ta banka ima na Hrvaškem tudi terjatve, vsaj v takšnem znesku, kot so nje-

ne obveznosti. Vendar je hrvaška stran ves čas blokirala te rešitve. Zelo podpiram, da postavimo to vprašanje vnovič na mizo, saj se je varčevalcem dejansko zgodila krivica. Slovenija dobiva slab ugled, neko moralno škodo, za katero pa je največ delno odgovorna. Najmanj toliko, mislim pa, da celo bolj, je odgovorna hrvaška stran. Kljub temu pa bi naša vlada morala spet prevzeti pobudo.

Kako bi najprimerneje konkretno poplačali hrvaške varčevalce?

Veliko bi lahko naredili že z unovčevanjem terjatev. Takšni so bili že nekateri primeri. Hrvaško sodišče je razsodilo, da se unovči terjatve LB Zagreb in da se z njo pokrije obveznosti nekaterih varčevalcev, ki so vložili tožbo. Zakaj ne bi tako ravnali v vseh primerih? Če bi kaj dolga do varčevalcev ostalo, pa bi se do arbitraže do konkretnih rešitev. Denimo, da banka v Zagrebu oživi in da sama poplača svoje varčevalce. To bi bilo najbolj naravno. Ne vem, zakaj morajo Hrvati vztrajati, da bi slovenska država morala poplačati hrvaške varčevalce. Normalno bi bilo, da bi to storila banka. Vendar mora imeti za to možnost. Ta banka ima na Hrvaškem tudi terjatve, vsaj v takšnem znesku, kot so nje-

ne obveznosti. Vendar je hrvaška stran ves čas blokirala te rešitve. Zelo podpiram, da postavimo to vprašanje vnovič na mizo, saj se je varčevalcem dejansko zgodila krivica. Slovenija dobiva slab ugled, neko moralno škodo, za katero pa je največ delno odgovorna. Najmanj toliko, mislim pa, da celo bolj, je odgovorna hrvaška stran. Kljub temu pa bi naša vlada morala spet prevzeti pobudo.

Kako bi najprimerneje konkretno poplačali hrvaške varčevalce?

Veliko bi lahko naredili že z unovčevanjem terjatev. Takšni so bili že nekateri primeri. Hrvaško sodišče je razsodilo, da se unovči terjatve LB Zagreb in da se z njo pokrije obveznosti nekaterih varčevalcev, ki so vložili tožbo. Zakaj ne bi tako ravnali v vseh primerih? Če bi kaj dolga do varčevalcev ostalo, pa bi se do arbitraže do konkretnih rešitev. Denimo, da banka v Zagrebu oživi in da sama poplača svoje varčevalce. To bi bilo najbolj naravno. Ne vem, zakaj morajo Hrvati vztrajati, da bi slovenska država morala poplačati hrvaške varčevalce. Normalno bi bilo, da bi to storila banka. Vendar mora imeti za to možnost. Ta banka ima na Hrvaškem tudi terjatve, vsaj v takšnem znesku, kot so nje-

Tudi EU je najbrž preveč zbirokratizirana in je to tudi njena šibka točka, ne samo naša.

govorili, ali bi to lahko rešili s kakimi obveznicami ali drugimi tehničnimi možnostmi, ki jih je več.

Če sodimo po tem pogovoru, je vaše Gibanje za pravičnost in razvoj reformistična zelena stranka. Se strinjate?

(Janez Drnovšek se rahlo nasmehne, op. a.) Ne vem. Nikoli se nisem ukvarjal z etiketiranjem. Naj si vsak ustvari svoje mnenje.